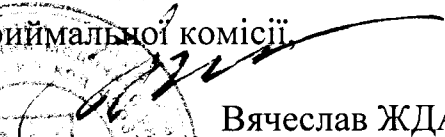
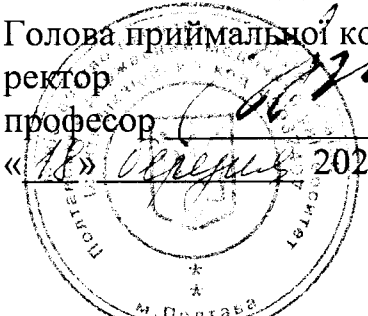

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії,
ректор
професор Вячеслав ЖДАН
«18» 2025 року

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
(вступного іспиту /співбесіди)
Терапевтична стоматологія

для вступників до аспірантури
галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»
за спеціальністю ІІ Стоматологія

Полтава – 2025

Програма вступного випробування Терапевтична стоматологія для вступників до аспірантури галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення» за спеціальністю ІІ «Стоматологія»

«18» березня 2025 року – 11 с.

Розробники:

Кайдашев Ігор Петрович – д.мед.н., професор, проректор закладу вищої освіти з наукової роботи;

Ткаченко Ірина Михайлівна - д.мед.н., професор завідувач кафедрою пропедевтики терапевтичної стоматології

Марченко Ірина Ярославівна - к.мед.н., доцент кафедри пропедевтики терапевтичної стоматології

1. Загальні положення

1.1. Навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

1.2. Для вступу до аспірантури Полтавського державного медичного університету приймаються особи, які здобули ступінь магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) з відповідної спеціальності і пройшли конкурсний відбір для зарахування за результатами вступних випробувань.

1.3. Вступні випробування складаються з вступних іспитів (співбесід) та презентації дослідницьких пропозицій і досягнень.

1.4. **Вступне випробування** – оцінювання підготовленості вступника, що відповідно до цього Порядку може проводитися у формі національного мультипредметного тесту, єдиного вступного іспиту, єдиного фахового вступного випробування, єдиного вступного випробування з методології наукових досліджень, конкурсу творчих та/або фізичних здібностей, у формі вступного іспиту для іноземців, співбесіди, фахового іспиту, а також вступного іспиту з іноземної мови, спеціальності, презентації дослідницьких пропозицій чи досягнень у разі вступу на навчання для здобуття ступеня доктора філософії / доктора мистецтва, за результатами якого виставляється одна позитивна оцінка за шкалою 100 – 200 (з кроком не менше ніж в один бал) або ухвалюється рішення про негативну оцінку («незадовільно»);

вступний іспит для іноземців – форма вступного випробування, яка передбачає оцінювання знань, умінь та навичок вступника з одного або декількох предметів, навчальних дисциплін або спеціальності (іноземці та особи без громадянства, які складають вступний іспит для іноземців, не складають інших вступних випробувань);

1.5. Вступний іспит / співбесіда зі спеціальності оцінюється предметною комісією Полтавського державного медичного університету по прийому вступних випробувань до аспірантури.

1.6. Вступний іспит / співбесіда зі спеціальності проводиться в усній формі.

1.7. Первинним обліковим документом щодо результатів вступного випробування є відомість вступного випробування.

1.8. Мовою вступу на навчання, навчання та оцінювання за освітньо-науковими програмами аспірантури є українська.

2. Орієнтовна структура вступного іспиту / співбесіди зі спеціальності

2.1. Програма вступного іспиту / співбесіди укладається ~~на~~ **задіяними** у підготовці докторів філософії, (відповідно ~~до~~ **ю ОНД** ~~і~~ **програми** ~~рівня вищої освіти~~ **магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста)**).

2.2. Вступний іспит / співбесіда проводиться в усній формі за екзаменаційними білетами, кожний з яких складається з чотирьох питань.

3. Критерії оцінювання

3.1. Ваговий коефіцієнт вступного іспиту зі спеціальності складає 0,25 (нормується одиницею).

3.2. Результати вступного іспиту / співбесіди зі спеціальності оцінюються за наступними критеріями:

- змістовне наповнення, логіка викладу матеріалу;
- вміння коректно, стисло, точно відповідати на запитання.

3.3. Остаточне оцінювання здійснює предметна комісія на основі виступу вступника і відповідей на запитання за 200-бальною шкалою:

№ питання	Кількість балів
1	0-50
2	0-50
3	0-50
4	0-50
Загалом	200

Розподіл балів за критеріями оцінювання зі спеціальності:

№ питання у білеті Бали	Питання 1	Питання 2	Питання 3	Питання 4
0-10,999	Вступник володіє матеріалом з теми на рівні елементарного розпізнання, володіє менш ніж 20% знань з теми	Вступник володіє матеріалом з теми на рівні елементарного розпізнання, володіє менш ніж 20% знань з теми	Вступник володіє матеріалом з теми на рівні елементарного розпізнання, володіє менш ніж 20% знань з теми	Вступник володіє матеріалом з теми на рівні елементарного розпізнання, володіє менш ніж 20% знань з теми
11-20,999	Вступник може аналізувати матеріал теми, володіє менш ніж 40% знань з теми	Вступник може аналізувати матеріал теми, володіє менш ніж 40% знань з теми	Вступник може аналізувати матеріал теми, володіє менш ніж 40% знань з теми	Вступник може аналізувати матеріал теми, володіє менш ніж 40% знань з теми
21-30,999	Вступник володіє матеріалом з теми на достатньому рівні,	Вступник володіє матеріалом з теми на достатньому рівні,	Вступник володіє матеріалом з теми на достатньому рівні,	Вступник володіє матеріалом з теми на достатньому рівні,

	виправляє помилки, серед яких є суттєві, добирає аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 60% знань з теми	виправляє помилки, серед яких є суттєві, добирає аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 60% знань з теми	виправляє помилки, серед яких є суттєві, добирає аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 60% знань з теми	виправляє помилки, серед яких є суттєві, добирає аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 60% знань з теми
31-40,999	Вступник вільно володіє матеріалом з теми, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 80% знань з теми	Вступник вільно володіє матеріалом з теми, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 80% знань з теми	Вступник вільно володіє матеріалом з теми, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 80% знань з теми	Вступник вільно володіє матеріалом з теми, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 80% знань з теми
41-50	Вступник демонструє особливі творчі здібності, переконливо аргументує відповіді, володіє не менш ніж 90% знань з теми	Вступник демонструє особливі творчі здібності, переконливо аргументує відповіді, володіє не менш ніж 90% знань з теми	Вступник демонструє особливі творчі здібності, переконливо аргументує відповіді, володіє не менш ніж 90% знань з теми	Вступник демонструє особливі творчі здібності, переконливо аргументує відповіді, володіє не менш ніж 90% знань з теми

3.4. Вступник, який отримав незадовільну оцінку, не допускається до участі в конкурсному відборі.

4. Регламент відповіді та обговорення

4.1. Відповіді на запитання проводиться усно та/або письмово, для осіб з особливими освітніми потребами – у будь-якій зручній формі з використанням допоміжних засобів і ресурсів.

4.2. Тривалість виступу вступника не має перевищувати 10 хв.

4.3. Тривалість обговорення виступу членами предметної комісії не має перевищувати 5 хв.

Програма іспиту зі спеціальності

1. Гігієна порожнини рота. Засоби та методи. Склад, властивості мікробної біоплівки. Значення зубної бляшки в патогенезі карієсу зубів.
2. Визначення гігієнічного індексу за Федоровим-Володкіною та Green-Vermillion, якісна і кількісна характеристика, інтерпретація результатів.
3. Зубні нащарування. Види, склад. Механізм утворення зубного нальоту та зубного каменю. Значення зубної бляшки у виникненні карієсу.
4. Поняття професіональної чистки зубів. Визначення, методи видалення зубних відкладень, засоби та інструменти.
5. Карієс зуба. Визначення. Епідеміологія карієсу: розповсюдженість, інтенсивність, приріст інтенсивності; методики їх визначення.
6. Карієс зуба. Визначення. Міжнародна система класифікації та управління карієсом ICCMS (коди ICDAS). 4D-цикл менеджменту карієсу.
7. Сучасне трактування етіології карієсу зубів. Види мікроорганізмів ротової порожнини. Фактори, що обумовлюють їх карієсогенність.
8. Тест емалевої резистентності. Суть, методика проведення, інтерпретація результатів.
9. Поняття структурної та функціональної резистентності емалі. Поняття та значення зубного ліквору.
10. Патоморфологія, клініка, діагностика активного та неактивного некавітованого карієсу (стадія білої та пігментованої плями).
11. Принцип неоперативного лікування активного некавітованого ураження: медикаментозні засоби та методики ремінералізуючої терапії.
12. Патоморфологія, клініка, діагностика початкового та середнього активного кавітованого карієсу.
13. Принцип лікування середнього активного кавітованого карієсу (код 3. 4).
14. Принцип лікування глибокого активного кавітованого карієсу (код 5, 6). Підходи до видалення каріозних тканин.
15. Некаріозні ураження зубів. Класифікація за Патрикєєвим. Патоморфологія, клініка та діагностика некаріозних уражень, що виникають до прорізування зубів: гіпоплазія, гіперплазія, ендемічний флюороз. Класифікація флюорозу зубів за А.К. Ніколішиним.
16. Патоморфологія, клініка та діагностика некаріозних уражень, що виникають після прорізування зубів: травматичні та хімічні ураження.
17. Гіперестезія зубів: причини розвитку, види.
18. Пульпіт. Пульпіт. Етіологія, патогенез, класифікації Є.М. Гофунга, КМІ (Е.С. Яворська, Л.І.Урбанович, 1964), МКХ-10), Американської Асоціації Ендодонтистів (American Association of Endodontists, 2013).
19. Патоморфологія, клініка, діагностика зворотних форм пульпітів (гострий травматичний пульпіт, гіперемія пульпи, обмежений пульпіт).
20. Патоморфологія, клініка, діагностика, диференціальна діагностика симптоматичних незворотних форм пульпіту (гострого дифузного та гнійного пульпіту).

21. Патоморфологія, клініка, діагностика, диференціальна діагностика хронічних форм пульпіту (фіброзний, гіпертрофічний, гангренозний, конкрементозний).

22. Вибір сілера для пломбування кореневих каналів при пульпіті: групи, властивості, показання до застосування.

23. Способи пломбування кореневих каналів при лікуванні пульпіту: метод центрального штифта, вертикальної конденсації гутаперчі, холодної і теплої латеральної конденсації гутаперчі. Помилки та ускладнення.

24. Періодонтит. Визначення, етіологія та патогенез. Класифікація періодонтитів за І.Г.Лукомським, М.І.Грошиковим, С.А.Вайндрухом, МКХ10, WHO, 1995).

25. Патоморфологія, клініка, діагностика загострення хронічних форм періодонтиту.

26. Особливості організації стоматологічного прийому в екстремальних умовах.

27. Характеристика больового синдрому при різних ураженнях зубів

28. Актуальні погляд на первинну профілактику карієсу та некаріозних уражень зубів.

29. Сучасні класифікації пульпіту та апікального періодонтиту.

30. Симптоматологія різних форм пульпіту та апікального періодонтиту.

31. Роль рентгенологічної діагностики при постановці діагнозу та визначенні прогнозу лікування ускладненого карієсу.

32. Алгоритми препарування та очистки системи кореневих каналів.

33. Вибір способів та матеріалів для obturaції кореневих каналів.

34. Актуальні класифікації хвороб пародонта.

35. Етіологічні та патогенетичні аспекти захворювань та уражень тканин пародонта.

36. Особливості лабораторного, функціонального та рентгенологічного обстеження пацієнтів із захворюваннями пародонта.

37. Формування плану лікування хворого з урахуваннями принципів та стратегії курації пародонтологічних пацієнтів.

38. Оцінка ефективності лікування хворого із патологією пародонта.

39. Диференційна діагностика первинних уражень слизової рота та артифіціальних хейлітів.

40. Диференційна діагностика проявів у щелепно-лицевій ділянці вірусної патології, тактика лікаря-стоматолога.

41. Діагностика змін слизової рота при захворюваннях внутрішніх органів, комплексний підхід до курації із інтерністом.

42. Диференційна діагностика уражень та захворювань губ, тактика лікаря-стоматолога.

43. Невідкладні стани у клініці терапевтичної стоматології, їх профілактика та лікування.

44. Використання фізичних факторів у діагностиці та лікуванні стоматологічних захворювань.

Рекомендована література

Основна:

Базова (наявна в бібліотеці ПДМУ)

1. Данилевський М.Ф., Борисенко А.В., Сідельникова Л.Ф., Несин О.Ф., Дікова І.Г. Терапевтична стоматологія. Карієс. Пульпіт. Періодонтит. Ротовий сепсис. Т.2. – 3-є вид. - Київ: ВСВ Медицина, 2020. - 592 с.

2. Терапевтична стоматологія: Підручник для студентів стоматологічного факультету вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / За ред. Анатолія Ніколішина – Вид. 2-ге, виправлене і доповнене. – Вінниця: Нова Книга, 2012. – 680 с.

3. Терапевтична стоматологія: У 4 т. — Т. 2. Карієс. Пульпіт. Періодонтит. Ротовий сепсис: Підручник для мед. ВНЗ III—IV рів. акред. / За ред. А.В. Борисенка. - К.: Медицина, 2010. – 560 с. 4. Карієс зубів. Клінічна настанова, заснована на доказах. ДП «Державний експертний центр МОЗ України». Київ, 2024.

66

с.

https://www.dec.gov.ua/wpcontent/uploads/2024/05/2024_kn_kariyes_zubiv.pdf

5. Стандарт медичної допомоги. Карієс зубів. Наказ Міністерства охорони здоров'я України 23 травня 2024 року № 869. https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2024/05/smd_869_23052024.pdf

6. Dental caries. Pulpitis. Apical periodontitis. Oral sepsis: a textbook (M.Yu. Antonenko, Yu. Romanova, S.A. Shnayder [et al.]; ed. by A.V. Borysenko. — Odesa: Astro, 2015. — 314 p.

7. Іваницький І.О. Гіперчутливість зубів: навчальний посібник для студентів стоматологічних факультетів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / І.О. Іваницький, О.С. Іваницька, Т.О. Петрушанко. - Полтава: Дивосвіт, 2019. - 108 с.

8. Клінічні прояви та диференційно-діагностичні критерії некаріозних уражень зубів / С.І. Бойцанюк, О.П. Андрійшин, Н. В. Манащук, Н. В. Чорній // Навчальний посібник. - Тернопіль: ТДМУ. - Укрмедкнига, 2019. - 112 с.

9. Мінімально-інвазивні методики лікування карієсу : навчально-методичний посібник для лікарів-інтернів, лікарів-стоматологів студентів стоматологічного факультету / І. І. Соколова, С. І. Герман, Т. В. Томіліна, Н. та М. Савельєва, В. В. Олейнічук. - Харків : ХНМУ, 2019. - 44 с.

10. Некаріозні ураження зубів. Клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування / П.М. Скрипников, Т.Н. Скрипнікова, О.О. Кулай, Л.І. Амосова, Н.В. Янко // Полтава, 2022. - 180с.

Допоміжна

1. Алгоритми практичних навичок з пропедевтики терапевтичної стоматології: навчальний посібник. / І.М. Ткаченко, І.Я. Марченко, М.А. Шундрик та ін. - Полтава: ТОВ «АСМІ», 2020 р. - 172 с. Algorithms of Practical Skills in Propaedeutics of Therapeutic Dentistry / Tkachenko I.M., Marchenko I.Y., Shundrik M.A. – Poltava: “ASMI”, 2021. – 160 p.

2. Батіг В.М. Систематизоване викладення змісту навчальної дисципліни «Терапевтична стоматологія». Навчальний посібник. / В.М.Батіг, В.І.Струк. – Чернівці, 2016. – 227 с.

3. Bobyriov V.M. «Pharmacotherapy in dentistry»: навчальний посібник. Vinnytsia: Nova Knyha, 2020.

4. Борисенко А.В. Стоматологічні захворювання: терапевтична стоматологія: підручник / А.В. Борисенко, М.Ю. Антоненко, Л.В. Линовицька та ін.; за ред. А.В. Борисенка. - К.: ВСВ «Медицина», 2017. – 664 с.
5. Borysenko A.V. Dental caries. Pulpitis. Apical periodontitis. Oral sepsis / Edited by A.V.Borysenko: L.F. Sidelnikova, O.F.Nesun, Zh.I.Rakhniy, I.G.Dikova, Yu.G.Kolenko, L.V.Lynovytska etc.. - O.: Astro, 2015. - 314p.
6. Borysenko A.V. Operative Dentistry Endodontics in 2 volumes. volume 1. – K.: AUS Medicine Publishing, 2016. – 384 p.
7. Галузевий медико-економічний стандарт надання стоматологічної допомоги на I, II та III рівнях: Амбулаторна допомога / [К.М. Косенко, Ю.М. Бахуринський, В.Я. Скиба та ін.]. – Одеса: Астропринт, 2000. – 384 с.
8. Додаткові методи обстеження у стоматології: навчальний посібник / Гасюк Н.В., Черняк В.В., Клітинська В.В. та ін. – Тернопіль, 2017. – 120 с.
9. Ковальов Є.В. Обстеження хворого та діагностика одонтопатології в клініці терапевтичної стоматології: навчально-методичний посібник / Є.В. Ковальов, І.Я. Марченко, М.А. Шундрік. – Полтава, 2005. – 124 с.
10. Ковальов Є.В. Періодонтит: навчальний посібник / Є.В. Ковальов, М.А. Шундрік, І.Я. Марченко. – Полтава, 2004. – 161 с.
11. Ковальов Є.В. Пульпіт. Патоморфологія. Клініка. Лікування: учбов. посібник / Є.В. Ковальов, В.М. Петрушанко, А.І. Сидорова. – Полтава, 1998. – 119 с.
12. Мащенко І.С. Лікування і профілактика карієсу зубів: навчальний посібник / І.С.Мащенко, Т.П. Кравець. – Дніпропетровськ: АРТ-Прес, 2003. – 307с.
13. Мельничук Г.М. Практична одонтологія: курс лекцій із карієсу та некаріозних уражень зубів, пульпіту і періодонтиту: навчальний посібник / Г.М. Мельничук, М.М. Рожко. – Івано-Франківськ, 2003. – 392 с.
14. Пропедевтика терапевтичної стоматології [Текст]: підруч. для студ. стом. факул. вищ. навч. закл. МОЗ України / Марченко І.Я., Назаренко З.Ю., Павленко С.А. та ін.; під заг. ред. Ткаченко І.М.; ВДНЗУ «УМСА» – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2016 р. – 439 с.
15. За ред. М.М. Рожко «Стоматологія»: у 2 кн.:Кн.2.:підручник. Київ: Медицина, англ., 2018
16. CariesCare practice guide: consensus on evidence into practice. Stefania Martignon, Nigel B. Pitts, Guy Goffn, Marco Mazevet, Gail V. A. Douglas, J. Tim Newton, Svante Twetman, Christopher Deery, Sophie Doméjean, Anahita Jablonski-Momeni, Avijit Banerjee, Justine Kolker, David Ricketts, Ruth M. Santamaria. British dental journal, volume 227, No. 5, September 13, 2019. - P. 353-362.
17. Естетична стоматологія. Щорічник (гр. авторів). – Л.: Гал-Дент, 2014.
18. Fejerskov O., Kidd E.M. Dental caries. / O. Fejerskov, E.M. Kidd. - Oxford Univercity Press; 2016. - 208 p.
19. Kidd E. Essential of Dental Caries. / E. Kidd, O. Fejerskov. - Oxford Univercity Press, 2016. - 208 p.
20. Magne P. Bonded Porcelain Restorations in the Anterior Dentition: A Biomimetic Approach / Pascal Magne, Urs Besler. - Quintessence Publishing Co,Inc; 2013. - 406 p.

21. Manauta J. Layers: An Atlas of Composite Resin Stratification, 1 edition / Jordi Manauta . - Quintessence Publishing Co,Inc; 2013. - 444 p.
22. Ming-yu Li Contemporary Approach to Dental caries / Li Ming-yu. - Rijeka; 2012. - 478 p.
23. Summitt J. Fundamentals of Operative Dentistry: A Contemporary Approach, 4 edition / James Summitt . - Quintessence Publishing Co,Inc, 2013. - 600 p.
24. Pitts N. Detection, Assessment, Diagnosis and Monitoring of Caries. / Nigel Pitts. - Karger, 2016.-376 p.
25. Terry D. Esthetic and Restorative Dentistry: Material Selection & Technique, 2 edition / Douglas A. Terry Willi Geller. - Quintessence Publishing Co,Inc, 2013. - 752 p.
26. Мацей Жаров, Камило Д&арос; арканжело и др. – Л.:ГалДент, 2014. - 336 с.
27. Cohenca N. Disinfection of Root Canal Systems: The Treatment of Apical Periodontitis / Cohenca Nestor. - Wiley-Blackwell, 2014. - 376 p.
28. Hargreaves K. Cohen's Pathways of the Pulp, 11th Edition / Kenneth M. Hargreaves. - Elsevier Canada; 2015. - 928 p.
29. Summitt J. Fundamentals of Operative Dentistry: A Contemporary Approach, 4 edition / James Summitt . - Quintessence Publishing Co,Inc, 2013. - 600 p.
30. Torabinejad M. Endodontics: Principles and Practice, 5 edition / Mahmoud Torabinejad , Ashraf Fouad . - Elsevier Canada, 2014. - 496 p.
31. Nairn Wilson and Stephen Dunne Manual of Clinical Procedures in Dentistry // Wiley-Blackwell. – 2018. – 577 p.
32. F. Schwendicke, Jo Frencken, N. Innes Caries Excavation: Evolution of Treating Cavitated Carious Lesions // Karger. – 2018. -- 190 p.
33. Vimal K Sikri Dental Caries // CBS Publishers & Distributors – 2017. -- 780p.
34. Zhou Xuedong Dental Caries // Springer--- 2016. -- 187 p.
35. Sturdevant's Art and Science of Operative Dentistry / seventh edition // Elsevier – 2019. -- 699 p.
36. Carlos Rocha Gomes Torres Modern Operative Dentistry // Springer — 2020. – 720 p.
37. Pickard's Guide to Minimally Invasive Operative Dentistry / tenth edition // Oxford University Press. – 2015. – 197 p.
38. Bennett T. Amaechi Dental Erosion and Its Clinical Management // Springer. --2015. -- 318 p.
39. Ece Eden Evidence-Based Caries Prevention // Springer. – 2016. --196 p.
40. Edwina Kidd, Ole Fejerskov Essentials of Dental Caries / fourth edition // Oxford University Press. – 2016. – 209 p.
41. Jorge Perdigão Tooth Whitening An Evidence-Based Perspective // Springer. – 2016. -- 268 p.
42. Linda Greenwall Tooth whitening techniques / Second Edition // CRC Press. – 2017. – 367 p.

43. Hargreaves, Harold E. Goodis, Franklin R. Tay Seltzer and Bender's Dental Pulp. Second Edition / edited by Kenneth M. // Quintessence Publishing. – 2012. -- 512 p.

44. Louis H. Berman, Kenneth M. Hargreaves, Ilan Rotstein Cohen's Pathways of the Pulp / Twelfth edition // Elsevier. – 2021. -- 3488 p.

45. Thomas Kvist Apical Periodontitis in Root-Filled Teeth. Endodontic Retreatment and Alternative Approaches // Springer International Publishing. – 2018. -- 140 p.

46. Ilan Rotstein, John I. Ingle Ingle's Endodontics 7 // PMPH-USA. – 2019. -- 1271 p.

47. Mahmoud Torabinejad, Ashraf F. Fouad, Shahrokh Shabahang Endodontics. Principles and Practice / Sixth edition // Elsevier. – 2021. -- 501 p.

48. V. Gopikrishna Grossman's endodontic practice / 14th edition // Wolters Kluwer Health. – 2021. -- 517 p.

49. Nestor Cohenca Disinfection of Root Canal Systems. The Treatment of Apical Periodontitis // John Wiley. -- 2014. -- 371 p.

50. Bobby Patel Endodontic Diagnosis, Pathology, and Treatment Planning. Mastering Clinical Practice // Springer. – 2015. -- 323 p.

51. Bettina Basrani Endodontic Irrigation. Chemical Disinfection of the Root Canal System // Springer. – 2015. -- 325 p.

52. Bettina Basrani Endodontic Radiology / Second Edition // John Wiley. – 2012. -- 446 p.

Інформаційні ресурси

https://www.ncbi.nlm.nih.gov/labs/journals/pract-periodontics-aesthetdent/?issue=9002247_000012_000008–

[http://onlinelibrary.wiley.com/journal/10.1111/\(ISSN\)1708-8240](http://onlinelibrary.wiley.com/journal/10.1111/(ISSN)1708-8240)–

<http://www.scadent.org/node/9>–

[http://onlinelibrary.wiley.com/journal/10.1111/\(ISSN\)1365-2591](http://onlinelibrary.wiley.com/journal/10.1111/(ISSN)1365-2591)–

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3881297/>–

<http://journals.sbm.ac.ir/iej>–

<http://www.jendodon.com/>–

https://www.researchgate.net/publication/259722825_Pathogenesis_of_Apical

<http://nashol.com/2011041354397/propedevtika-stomatologicheskikh>

<http://www.booksmed.com/stomatologiya/2393-propedevtika>

<http://www.booksmed.com/stomatologiya/153-erapevticheskayastomatologiya>

https://discovery.dundee.ac.uk/ws/portalfiles/portal/41496491/Author_Accepte

https://www.dec.gov.ua/wpcontent/uploads/2024/05/smd_869_23052024.pd